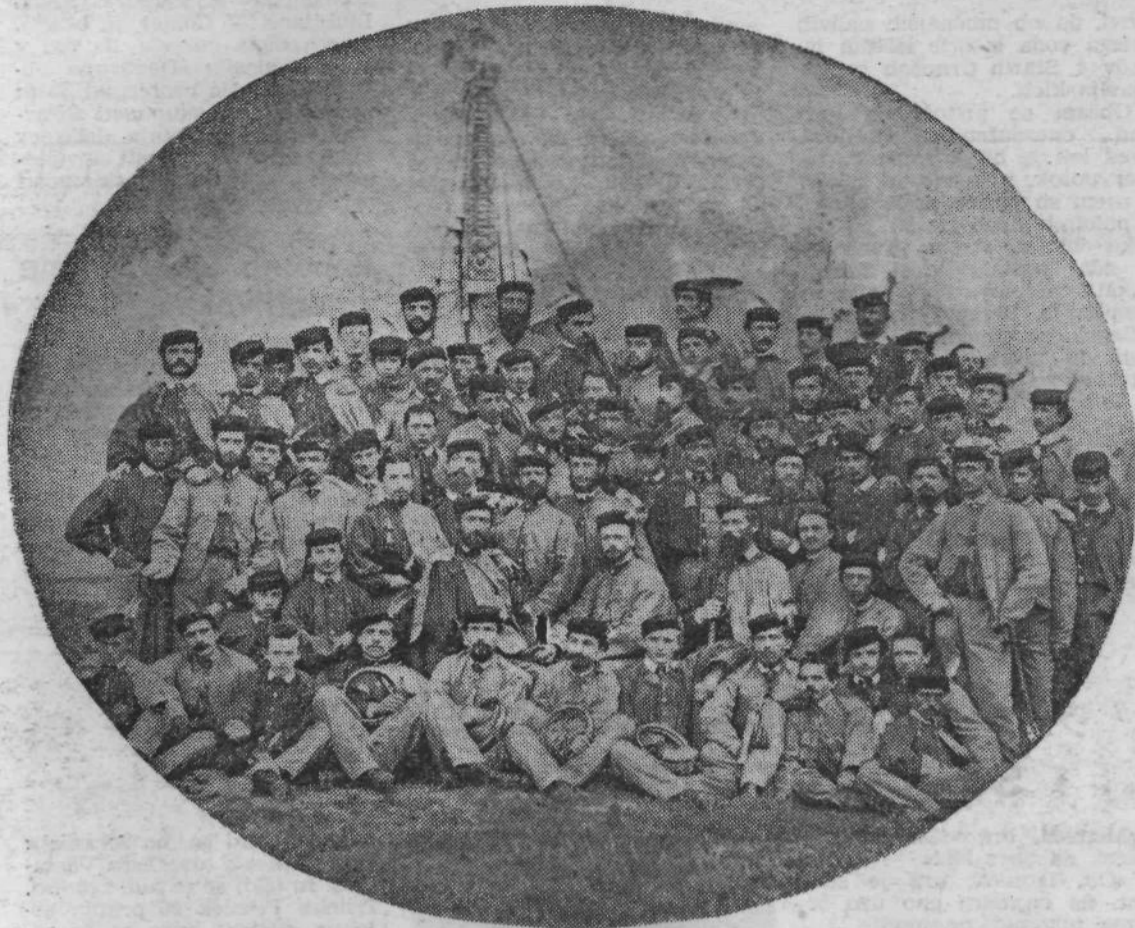

Edinstvena obletnica: 110 let nepretrganega dela

1865: za našimi prvimi organiziranimi telovadci je že dve leti dela

1934: vrsta zmagovalka v peteroboju na zletu v Zagrebu

1973: Pionirji vadijo s trim palico

Julija 1862. leta se je nekaj ljubljanskih rodoljubov odločilo ustanoviti »telovadsko slovensko društvo«. Izdelali so tiskan poziv, v katerem so ljudem dali vedeti, da telovadba ali gimnastika »okrepča telo in dušo« in da bi bilo torej koristno, ko bi se tudi v Ljubljani ustanovilo telovadno društvo. Zato naj vsak, »ki bi hotel pristopiti tacemu društvu, to naznani s svojim podpisom«.

V nekaj dneh so zbrali 52 podpisov in 1. oktobra 1863 leta je bil sklican, kljub nasprotovanju tedanje Avstroogrške, prvi občni zbor, ki se ga je udeležilo 70 ljudi. Na tem zboru so sprejeli pravila telovadnega društva, ki so ga po češkem vzoru imenovali »Južni Sokol«. Za prvega predsednika so izbrali tedanjega ljubljanskega župana dr. Etbina Costa. Člani Južnega Sokola so kmalu zasloveli po vsej Sloveniji kot čili in vrli telovadci in rodoljubi. Tako so bili kljub vsem težavam in nagajanju nemških nasprotnikov položeni temelji slovenski telesni vzgoji. Društvo je skrbelo za redno telovadbo, za slovensko telovadno izrazoslovje, za stike z drugimi narodnimi društvi, za rodoljubne zabavne večere, za izlete v naravo. Tako je vzgajalo člane v slovenski narodni zavesti.

Prvo četrletje društvenega obstoja so izpolnjevali občasni telovadni nastopi v Ljubljani in drugod in slavnostni izleti v razne kraje med ljudstvo. Ko so se na Slovenskem začeli veliki ljudski tabori, ki naj bi utrjevali in budili narodno zavest, so jim sijaj in učinkovitost večali člani društva s svojimi uniformami.

Temu prvemu zanosu je sledilo nekajkratno mrtvilo, ki ga je sredi 90-ih let prejšnjega stoletja prekinil dr. Viktor Murnik. Spoznal je, da mora Sokol služiti ljudstvu s svojo posebno družbeno nalogo: s sistematično vzgojo. Življenje v telovadnici je spet zaživelo, začeli so težiti k večji telesni popolnosti in gojitvi moralnih vrlin. Vaditelji so si prizadevali biti sami najboljši zgled pri opravljanju prostovoljno prevzetih dolžnosti z discipliniranostjo, vestnostjo, vztrajnostjo in neutrudljivostjo. Leta 1896 je dobilo društvo svoj prvi redno in vztrajno delujoč vaditeljski zbor. Dve leti pozneje je bil ustanovljen dijaški vaditeljski zbor. Isto leto se je osnoval tudi ženski vaditeljski odsek.

Za nadaljnjo rast društva je bil največjega pomena drugi vsesokolski zlet v Ljubljani od 16. do 18. julija 1904. (Prvi je bil ob petindvajsetletnici ustanovitve društva.) Na tem zletu je nastopilo 550 telovadcev in telovadk. Društvo je začelo rasti številčno in po moči, istočasno pa se je izpopolnjevala tudi učna metoda. Posebno skrb so posvečali razvoju prostih vaj, vaj na orodju in lahki atletiki. Gojili so tudi borilno metanje, sabljanje, telovadne igre, plavanje, streljanje in jahanje, po I. svetovni vojni pa še smučanje, odbojko, košarko, taborjenje in razne teke v naravi.

Člani telovadnega društva Narodni dom pa niso samo vneti telovadci, temveč vedno tudi med najbolj zavednimi Slovenci. Zato so bili že v nekdanji Avstriji zapisani kot politično nezanesljivi ljudje. Tudi v času okupacije naše domovine v letih 1941 do 1945 se je društvo takoj odzvalo klicu Osvobodilne fronte h »kulturnemu molku« s tem, da je prenehalo delati v telovadnici. Ni

pa seveda prenehalo s svojim političnim delom. Velika večina članstva in mladine se je vključila v delo OF. Mnogi so odšli v partizane, odkoder se nekateri niso več vrnili. Veliko jih je izginilo tudi po koncentracijskih taboriščih.

Po osvoboditvi je redna telovadba spet zaživela. Društvo se je najprej imenovalo »Udarnik«, nato nekaj časa »Enotnost«. Leta 1948 je dobilo naziv »Telovadno društvo Ljubljana I«, konec leta 1951 pa sedanje ime: »Partizan, društvo za telesno vzgojo Ljubljana — Narodni dom«.

Obdobje prvih let po osvoboditvi je bilo v znamenju mnogih telovadnih prireditev. Na republiškem telesno-kulturnem nastopu v Ljubljani dne 19. avgusta 1945 je sodelovalo vse članstvo. Istega leta se je v dneh 20. in 21. decembra udeležilo telovadne akademije v Trstu 81 telovadcev in telovadk. Na njihovih ramenih je slonel večji del sporeda. Te vaje je društvo nekoliko spremenjene ponovilo naslednje leto na akademiji v Ajdovščini. Na zveznem zletu v Beogradu 1. 1947 so telovadci Narodnega doma v točki »V boju za svobodo« veliko prispevali k nad vse lepemu sporedu. Društvo vedno sodeluje na dan 25. maja ob Titovem rojstnem dnevu, na pohodih »Ob žici okupirane Ljubljane«, ob raznih praznikih in proslavah SZDL kakor tudi ob Dnevu armade.

Sedaj šteje društvo 2000 pripadnikov. Mnogi med njimi so z odličnimi rezultati ponesli v svet ime Jugoslavije.

Od vsega začetka pred 110 leti so člani opravljali vsa dela v društvu nesebično. Njihovo edino plačilo so jim bila zadovoljstva ob uspehih nastopih ali pa ob političnih akcijah. Tudi danes še vedno opravlja vsa dela v društvu okoli 100 članov odbora in vaditeljev popolnoma brezplačno. Kot nekdanj njihovim prednikom je tudi njim edino plačilo uspeh v društvenih dejavnostih. Za to svoje delo je društvo kot celota prejelo Bloudkovo ržgrado. Isto visoko priznanje je dobilo tudi več najbolj aktivnih članov, mnogi pa so prejeli

Tomaž Šavnik, podpredsednik društva »Partizan« in vodnik pionirjev: »Junija bomo nastopili«.

Bloudkovo plaketo. Društvo in posebej še 43 njegovih članov, je letos, ob 30-letnici ustanovitve OF in 25. obletnici telesne kulture v novi Jugoslaviji, prejelo še posebna priznanja za zasluge na telesno-vzgojnem področju.